

Anteckningar från dialogmöten: **Scenariot Myrstacken**

Efter möten till och med: den 10 juni 2024.

MYRSTACKEN - Ett framtida Kalmar län stärkt av varandra

Det är ett ökat utbyte mellan orterna inom respektive arbetsmarknadsområde och närliggande arbetsmarknadsområden är mer sammankopplade än tidigare. Kopplingen mellan den norra och södra delen av länet är emellertid fortsatt svag.

Arbetsmarknadsområdet Kalmar växer fortfarande mest i länet, men det är flera orter som gemensamt driver utvecklingen, framför allt de orter som ligger vid de mest trafikerade vägarna och järnvägarna. Dessa orter har utvecklats starkt de senaste åren, vilket även har gynnat de mindre orter som ligger i närheten.

Det finns fortfarande inomregionala skillnader mellan större och mindre orter, men de är inte lika stora som man tidigare hade förutspått.

Övergripande tankar kring framtidsbilden

- Finns en risk att vi glömmer att tittat utåt (utanför länet) och att länet blir protektionistiskt
- Växjö är en stor möjlighet men faller bort i scenariot.
- En resa mot detta framtidsscenario ser trevlig ut.
- Det är inte så stora skillnader mot vad vi skulle vilja se.
- Måste fokusera på vad vi kan göra själva och kan inte förvänta oss mycket från Kalmar och staten.
- Det är inte bara en faktor som gör det möjligt att bo på en plats, det är en helhet.
- Negativt med länsgränser, inte lika viktiga för de tre kommunerna (Nybro, Emmaboda och Torsås). Det är viktigt med kopplingar utanför länets. Och hur ser det ut 2040 med regionerna? Man bör inte låsa in sig inom länet.
- Länsgränsen är ett hinder i norr.
- En starkare samverkan i länet är en förutsättning för målbilden. En samordnande funktion eller delade funktioner/verksamheter inom cirklarna skulle skapa förutsättningar.
- Är som besöksnäring utan kommungränser, dvs turisten besöker en kommun, övernattar i en annan och äter lunch i en tredje.
- Tydligare regional uppdelning syd och nord. En farhåga är att länet glider isår då norra blir mer mot Östergötland och södra bildar en sydosttriangel.
- Vi måste få till infrastruktursatsningar för att få till framtidsbilden, infrastrukturen är ett hinder

- De stora noderna fortsätter att växa. Kalmar är starkt men alla behöver arbeta tillsammans.
- Större flöden av arbetskraft
- Stor utväxling mellan Kalmar och Oskarshamn
- Isolerat från grannlänerna
- Ökad pendling med bil är en risk
- Svag tillväxt, minskad internationalisering
- Säsongsvariation tas inte med i framtidsbilden.

Kommunal samverkan

- Måste hitta frågor som angår alla kommuner, som exempelvis hur vi ska hitta jobb för våra studenter.
- Måste samverka kring olika frågor såsom skola, näringsliv, trygghet och brottslighet
- Nybro och Emmaboda tittar lika mycket åt Växjö som Kalmar.
- Ett tätare samarbete och samverkan mellan norra länets tre kommuner. Gruppen frågar sig - Vad är det som hindrar oss? Och svarar att det inte finns några hinder för att tänka mer i banorna ”norra Kalmar län” i stället för inom befintliga kommungränser. Den samverkan som sker idag är mer i stuprör i enskilda frågor. Jobba tillsammans men utifrån de områden som är speciella för kommunen.
- Vi måste vara generösa, där alla tjänar på att vara med
- Samverka med andra, ibland är vi för små för att göra förändringar på egen hand.
- Samarbete – Vem ska gå före i samarbetet för att bryta barriärer? Enda sättet för Högsby är tillsammans.
- Var går gränsen för självförstärkande effekt – Ca 40 000 sysselsatta i arbetsmarknadsområdet så växer man. Var går gränsen för att det är värt det?
- Samverkansområden: Geopolitik – Självförsörjningsgrad/ civilförsvar.
- Exempelvis samarbete kring utbildning kan gynna kompetensförsörjningen
- Behov av kompetens, ex. kvalificerat miljöjobb (ex. förorenade områden, man vill jobba heltid), svårt att alla ska kunna allt. Vissa kompetenser krävs att vi delar på. Om en bibliotekarie som är duktig på fjärrlån, låt den jobba för hela länet.
- Fyra kommuner kanske rätt nivå rent krasst men samverkan i fyra geografier kanske lagom...?
- Samarbete, tillsammans och uppvakta andra att etablera sig i länet. På samma sätt som infrastrukturen.
- Hur stärker vi upp inför beredskap? Livsmedel till exempel. Beredskapsfrågorna. Positivt att dessa frågor lyfts, ökad självförsörjningsgrad. Vi behöver säkra livsmedel, sjukvård, medicin, drivmedel.
- Tydliga samverkanspunkter för demografi, digitalisering, effektivisering, beredskapsfrågor.

Infrastruktur

- Infrastrukturen är viktig.
- Kan näringslivet stötta upp med investeringar i infrastruktur för att driva utveckling?
- Stärkt järnväg handlar sällan om näringslivets behov utan om personresor
- Transportmöjligheter och bättre infrastruktur = Hinder/ möjlighet

- Infrastrukturen och de långa ledtiderna i dessa processer
- Möjliggörande infrastruktur på land och vatten
- Ökad tillgänglighet inom och utom länet.

Pendling och arbete

- Måste stärka upp kommunikation för att möjliggöra pendling
- Vad gör pendlingen med vardagslivet och därmed samhällsutvecklingen (tidsaspekten). Kan det ge sämre förutsättningar?
- Arbetsmarknadsregioners storlek kopplat till socioekonomi när det gäller tid och kostnad (att pendla)
- Kommer vi vara så bundna vid resandet i framtiden? När det finns större möjligheter att arbeta hemifrån exempelvis?
- Positivt att framtidsbilden inte nödvändigtvis handlar om lång pendling.
- Den farligaste delen av arbetet är till och från jobbet. Kommunikationer centrala för att utveckla näringslivet!
- Arbetsmarknadsregioner – Sällanpendling är en utmaning, var vill man då bo. Spretigare bild även om det skapar möjligheter.
- Hur långt är man beredd att pendla? Möjligheter till distansarbete för de kompetenser där det fungerar i arbetsrollen.
- Hur är tillgängligheten av kollektivtrafik i den mellersta länsdelen och går det att pendla kollektivt till de stora arbetsplatserna Scania och OKG?
- Pendling – vi binder oss ofta till vägarna i Sverige, jämfört med Norge där man tänker in båt och färja på ett annat sätt. Vi tänker alltid mer på tid än avstånd. Det är många faktorer som påverkar viljan att pendla, huspriser, bränslepriser och livskvalitet.

Näringsliv

- Ökade förutsättningar för kompetensförsörjning
- Bli bättre på att utbilda befintlig personal, ta till vara på existerande resurser
- AI förändrar arbetet inom tjänstesektor på sikt.
- Innovation - vi sitter inte själva på lösningen det gör företagen. Exempel med drönare och godshantering.
- Kan besöksnäringen dra ”vinster” av klimatförändringarna?
- Livsmedelsfrågorna kommer spela en stor roll och vi har en stark livsmedelsproduktion - producera mer mat.
- Möjlighet att flytta hem mer hållbar produktion, i stället för att den görs utomlands.

Etableringar

- Viktigt med gemensamt arbete för samverkan inom etablering. Etableringar behöver spridas i länet, olika geografier är bra på olika saker Vi måste lyfta blicken till hela länet och inte den egna kommunen och samverka kring var etablering lämpar sig bäst om möjligt. Etableringsprojektet från regionen är bra.
- Samverkan kring etableringar. Gruppen funderar kring möjlighet att arbeta med industrimark mellan Vimmerby och Västervik. Skulle skapa nya pendlingsmönster och möjligheter till arbetskraft från större område. Fokusera på olika branscher att attrahera. Beredskapsproduktion.
- Etableringar sker långs med de stora stråken.

- Nya företag etablerar sig i kölvattnet till andra starka och innovativa företag.
- Vad vill länet med elförsörjning och annan produktion? Företag kan flytta verksamhet om inte förutsättningarna är de rätta.

Landsbygdsutveckling

- Vi behöver fokusera mer på de mindre orterna. Vi behöver fokusera på kopplingen mellan mindre orter.
- Hur fångar vi dem som bor utanför stråken?
- Vi måste hålla ihop -> bättre förbindelser -> samma smålandskänsla
- Tillväxtmotorerna stärker även dess omland.
- Framtidsbilden ger större möjligheter till att bo i en kommun och arbeta i en annan. En välutbyggd kollektivtrafik skapar förutsättningar för framtidsbilden.
- Det är ett hinder att Kalmar är ett så stort område och att all landsbygd inte finns med.
- Besöksnäring kan visa andra cirklar på kartan. Som turist ser man inte kommungränser.
- Vi behöver ta vara på de mindre orterna.

Digitalisering - distansarbete

- Distansarbete, hur påverkar det regionen? Olika inställning ger olika möjligheter att rekrytera. Kan gå åt båda hållen; tappa kompetens till storstäderna eller attrahera folk att flytta hit.
- Under pandemin tog vi stora kliv med möjligheter till distansarbete vilket ger större möjlighet till att rekrytera kompetens över en större yta då det kan vara ett alternativ att inte pendla varje dag. Dock så är närvaro med kollegor en viktig faktor.
- Digitalisering för att ge förutsättningar att bo på en plats och arbeta på en annan.
- Jobba hemifrån – De flesta har uppkoppling men krävs BRA uppkoppling för att det ska funka långsiktigt.
- Digitaliserande gör att boendeort kopplat till arbetsort inte blir lika viktigt.
- Flyget blir intressant vid ökad digitalisering.
- Fortsatt möjlighet till att hitta rätt kompetens via möjlighet till distansarbete samt digitalisering.
- Digitalisering och distansarbete skapar möjlighet att rekrytera från ett större område.

Universitet och utbildning

- Samagera kring utbildning (ex. LNU). Stärka YH-utbildningarna i hela länet, organisera oss tillsammans.
- Samma typ av samverkan kring utbildningsprogram som finns för vuxenutbildningen
- Utveckling av universitet kan stärka länet. Kompetensförsörjning i sjukvården. Lärarutbildning stärker lärarna.
- Tillgång till YH-utbildningar avgörande. Så att man kan stanna kvar när man bildat familj.
- Kompetensbehov behöver samspela med Linnéuniversitetets utbildningar för att få studerande att stanna i länet och skapa förutsättningar för kompetensförsörjning.

Demografi

- Ett avbefolkningslän förutom Kalmar och Mörbylånga. Pågått i decennier, har vi rätt strategi eller måste vi börja tänka annorlunda? Global trend med urbanisering som ej kan påverkas.
- Ökade krav på boende och utveckling när befolkningen avtar. I Kalmar finns mycket byggbar mark men intresset saknas.
- Demografien är ett fortsatt hinder. De unga kommer fortsatt flytta för studier.

Sociala faktorer

- Arbeta med de värden som finns i länet, ex tillgång till natur och hav, och fortsatt dra nytta av dessa skapar förutsättningar. Sociala strukturer, man flyttar till en plats där man får den sociala kontexten och inte bara för arbetet.
- Möjlighet att nyttja friluftsområden och natur som dragplåster för inflyttning

Klimat

- Hur kommer klimatförändringarna påverka var vi bor, hur vi rör oss i länet och vad vi producerar/odlar?
- Hur kommer klimatförändringar att påverka länets utveckling? Målbilden i framtiden kanske är: klimat att överleva i?

Energi

- Ett fokus i länet på att tillhandahålla fossilfri energi kan skapa attraktivitet och arbetstillfällen.
- Ju mer elektrifiering, desto mer hotad blir kollektivtrafiken. Många krav som ställs nationellt, ex. krav på laddningsmöjligheter vid ett visst antal anställda, driver denna utveckling.
- OKG fortsatt möjlighet att vara nav i landets elproduktion. Infrastruktur för att förmedla elkraften till de platser där den ska verka, ex nyetableringar.

Inomregionala skillnader

- Mindre konkurrens mellan kommunerna, samtidigt som man kan bli mer protektionistisk (ex. vill hålla kvar vid kompetensen som finns inom kommunen)
- Olika planeringsinriktningar för de olika delarna av länet (norra och södra delarna)
- Om vi stärker oss i norr så ökar vi möjligheterna att bli "Bläckfisken"
- Centralisering, ex. statliga jobb, finns knappt i Oskarshamn längre. Utlokalisering av ex. E-hälsomyndigheten, varför hamnade den i Kalmar och inte Västervik? Skolorna lägger ner i kommunerna.
- Mer diversifierat investeringsstöd för att få lite fler starka delar. Vi kan inte få tillväxtmotorer överallt.
- Länet fortsatt beroende av att Kalmar är länets draglok. Kan skapa ringar på vattnet även för övriga länet, kanske speciellt i södra delarna. Ett beroende av Kalmar för kompetensförsörjning.

Attraktivitet

- Bli attraktiva tillsammans, hitta styrkor hos varandra och hitta det egna jaget i kommunen.

- För att attrahera kompetens behöver vi arbeta med boendattraktionen. God miljö för barn och unga, goda livsmiljöer. Stärka livsmiljöerna/attraktionskraften för de som redan bor i orterna.
- Ett hinder är att inflyttning sker främst i spannet +55. Kunna marknadsföra trygghet för unga människor som ska slå sig ner och bilda familj.
- En mer attraktiv arbetsmarknad och bredd med en utökad arbetsmarknadsregion. Skulle även kunna dra till sig mer turism.
- Ett attraktivt län med stora skillnader. Starka kulturer i kommunerna är både positivt och negativt.
- Hur pratar vi om vårt län/kommun/vår plats? Unga människor är inte stolta över sin plats, för att bo här. Vi måste skapa tilltro till platsen och arbeta med länets identitet. Känsla av att vara "länsbor".
- Gräv där vi står! Kulturen är stark och grön omställning kan locka inflyttare.
- Förändrad omvärld – Kan det stärka vår attraktivitet att vi är ett tryggt län. Men vi bygger större skolor, kanske kontraproduktivitet. Vad är en stor skola, 500 eller 1000 elever? Vad är tryggt?
- Vem vänder vi oss till i marknadsföringen. Vad ger uppväxling? Är varumärket tillräckligt starkt?
- Många tyskar som köpt hus och etablerat sig. Svenska skogen en del av attraktionskraften...
- Vi måste vända Östersjön till en fördel.
- Attraktiv boendemiljö är viktig. Byggs mycket fritidshus på Öland och
- Det är ett hinder att länet heter Kalmar län och det upplevs som ett fokus på Kalmar som kommun och stad.
- Vi behöver tänka på berättelsen om Kalmar län. Titta på Österlen eller Småland som exempel. Hur bygger vi berättelsen om oss själva? Kalmar län som ett varumärke.

Tillväxtmotorer och förstärkta stråk

- Alla tjänar på en stark tillväxtort.
- Regionen utgår från länet i sin planering. För lite utbyte över länsgränserna. Vidga arbetsmarknadsregionen utanför länet.
- En förutsättning för framtidsbilden är förbättrade kommunikationer främst från Vimmerby/Hultsfred till Västervik. Idag går det relativt tät busstrafik men det är en lång restid vilket försvårar pendling. En ny infart till Västervik söderut längs E22 skulle enligt beräkningar kunna korta restiden med 10 minuter.
- Norra länet kommer fortsättningsvist att ha en svag koppling till Kalmar arbetsområde -> inget utbyte från den starka
- Oskarshamn-Växjö-stråket. Mycket spännande på gång i Uppvidinge.
- Välbetalt jobb i inlandet och bor utmed kusten.
- Hur kommer södra delen av länet att fortsätta växa? Vad händer med etableringarna i Karlskrona, kommer de stärka södra delen av länet.